

S. Subic. Vpisu stare vrase se dandanašnji ljudstvo more!

326/348

Novice X III. 1855. 138. 142.

Te vrase niso za nasodni priče.

(Te vrase so v navadi med Loko in Poljanami. Tam se stojata hiši Pavličeva in Guncerjeva.)

138. Kaj ne, čudno je vendar, da se to tako umarane misli misli med nami nahajajo! Vem pa, da se mojim besedam bravi ne bodo čudili, ker morebiti ne bodo nobenemu v roke prišle, ki bi ne bil v svojih mladih letih kaj takega doživel. Kdo se ima tako kamnito srce, da bi se mu človek ne smilil v svoji nevednosti, ki ti natanko dopoveduje, ktera vredota je bila v megli!

„Glej, pravi — „črni oblaki so se čez dolino potegnili, tamle iz grupe se pa megla po lesu vleče, copernice nese v meglo, da bodo točo delale. Gotovo jo je že tudi šantom Pavelčeva v meglo potegnila. Ko bi šel gledat, vem, da bi tudi Guncerje ne dobil doma. Taj veš, Pavelč bi tega kraljevega zlodja nikoli ne bil vzel, ko bi ne bila Guncerjeve rodozvine. Ksilil je in ni se gnetil, če ga coprati, da hodijo meglo, zna tudi po vrvi hrave moliti. Kakošen kosček kruha, maslice pršena in kaj takega se kmalu dobi pri kmetu, ki ima dobro kravo; smeteno to pa moja žena posnemala. Pa morai vedeti, Guncerjeva se na starih žokih čepi, ki so polni celinov in šmarnih petic. Babič se je izvalilo neki gori za Bukovim vrhom; nji oče je skratelne imel, dedec se je bil hudiču zapisal, za to so mu denarja nosili, pa so babo copernice naučili in od tistega časa hodil v meglo. Zdej je skoraj škoda, da bi si človek kupoval dobro kravo, saj ta hudoča po ali soseski molke, nam drugega ne ostane kot zelena sirafka, pa se huda ni zdrava za jesti.“

142. Če je kmetič naš ravno dobre voje in ga nato spomniš, ti bo te Kaj skrivnejšega povedal: „Ko bi še le kmalo bi copernici kremplji odleleli, da bi ne mogla več reštariti po meglah. Koje enkrat s hudičem vzeveš, je neče za nobenega zlodja kraj biti. Ko bi ti vedel, kaj se ji je unidan zgodilo, bi rekel, nikoli več se bo hodila. Prinesel domu mrtvaških kosti v pepelnatem čepu, s kuhavnico mesa divje zelišča, konjske fige z mačjo dlako in hudičevim repom; v pisiku se kuka, vre in kipi, da pene po žerjavici leto, hitro prilije žvepla in hudičevega olja. Zdej kar hlapne po čepu in ko se vse skupaj zmeša, se še le spomni, da ni nič kajkega bi svine drli. Vano priledita mož in hlapec, potegneta jo iz ognja na gori kakor ruha butara. Vržeta jo v korito, nju ni peklo, na bati je pa še v vodi ok gorelo, dokler je bilo Kaj unj na nji. Tako jo je osmodilo, da se je meso z nje majilo, pa lasje so ji ostali. Pravijo, da je bil hišji ogenj kot ga ima hudoča v peklu. Pa misliš da jo je to Kaj spametovalo? Komaj pride na noge, je šent črpet v megli. Vse jo popraňuje: kje da je zadnjič bila? Ko zvedo, da se je tako prečudno ohranila, sklenejo pojednijo napraviti. Ko se tač izhena z megle, pečejo z naravno na Ogrosko, tam jim je hudoča gostije napravil. Jedle so, kar je klen boš dišalo. Kar je bilo dobrega in sladkega, je hudoča iz tistega, kar je toča pobila, skupaj nanosil. So pokali in cortli na scopranem maslu, da je vse okoli dišalo. Objeda bi se bile kmalo sladkoruše babe nad sladkarijo in figami. Vbata si je nekaj aržat spravila za drugi dan. Pouči pa na loparji naraj prijesdi. Mož vstakne nekaj sladkarije v aržat, nekaj jo pa še hlastno popr, karji ostane pa v skatljico zavije. Župnj ko se zbudi, pravi možu, kaj mu je dobrega prinesla iz umajne dežele. Mož nadoveden seje varžat; pa kaj ti ven izpleče? Konjske fige so bile in bile jih je še polna skatljica, kar jih je od timoti babi ostalo...

(To ni izmišljeno, ampak je od beadedo besede resnično, zabijuje Subic.)

Tako se govori pri nas pripraviti kmet in kar o tem govori, se ga je iz mladih nog prijel, ko je bil otrok in je slisal pri-povedovati od strašnih potat in od copernic, da ga je groza bilo. Kvasili so mu na neti večer kaj se prečudnega o polnoči godi; pravili so mu od prikazni, da so mu lasje po konci stali. Gotovo pa niso na neti večer po-zabili povedati, kako je Blažon v late hodil copernice gledat, ali kako si je Boštje glet svoj stol delal. Naredil ga je iz 9 možkih lesov, delal ga je skrivaj o posebnih svetlih urah. Žujim gre na sveti večer o polnoči v cerkev, da bi videl, koliko je copernic v fari. Koj za uratmi za nanj vstopi in glej! Ko mačnik povzdiguje, se copernice, naj so že meglene ali mlečne, naraj obrnejo in mu spake jezike kažejo. Kakor hitro govoril konj naredi, zgrabi Boštje svoj stolček, udari jo čez most, vešč stol v vodo, copernice pa ga stolom. — Blažon jo je bil pa skupil, enkrat, ko je na sveti večer v latak stal, se mu vse copernice prikažejo. Bile so med njimi vseizvopodnje njegove soseske zunej ene. Jega jih zgrabi, lop na njega! — Komaj se sprovi, pa mora priseči, da ne bo nobene izdal, in da ne bo ob hudem vremenu joud milim nebom ostajal, čega dobe tak čas, so mu obhribile, da ga bodo zdro-bile kot prah in pepel. Čele zagrm kadar se hudo vreme bliža, jo Blažon pricvirna domu. Če le zagrm, ga že po-končati hočejo, torej se strahovitnež v sek spusti; pravijo, da je že enkrat domi pridrl, da mu je pot od vrsteke lasu scur loma telu.

146. Kakor hitro se razglasi: ta babaje copernica! gre hrup po vsi dolini, in če bi imela nedolga reva lakote konec vzeti, ji ne bo nobeden postregel. Se kos kruha ji neradi dajo. Včas pride, dobi kakega otroka doma, hitro ga razprosi in gre. To bi slisali, kako nemni stariši potem otoka preklirajo in tepó, da jim je to nesreča na glavo naklonal! So pa nanreč teh misel: če tudi le Kaj malega od hiše dobi, se zamore copernica vraga polastiti. Zadrja reštev je, da korcom vodo za babo mečejo. — Sovraštvo se razkri, po soseski se obrekujejo kakor klari boš more, eden drugemu jemljó dobro ime in počtenje...

146. Mož (ko misli, da je ^{kaj} jacobrans) poskusi kor more in zna. Po dva kmeta prideta skupej, ki v vrste
čez glavo zakopana mislita, da jima kdo konce molze, ali kaj drugega uganja, da sreče ni
pri govedetju, sečeta si v roke ter kakemu svetniku kravo prodasta, tako imenovani božji
kup naredita, svetnik pa božji denar dobi. Ker pa se lepše ne pomaga, uganjujejo, kdo bi se
bil pregrešil, in krega ni konca ne kraja.